

Čína se rozjíždí, USA stojí

- CZ24 News | 20. dubna 2020

ČÍNA/USA: Zvládnutí koronavirové krize v Číně nabízí první zkušenost s obnovou hospodářského života. Může však přijít druhá vlna a někdejší hospodářské vazby mohou ztratit šanci.

Všichni s napětím pozorují Čínu, kde pandemie začala, protože tam probíhá v předstihu také návrat k normálu. Ve vzduchu je několik otázek. Nevrátí se to? V minulých dnech muselo být uzavřeno město Suifenhe (Suej-fen-che) na ruské hranici, kam epidemií znovu zavlekli čínští navrátilci ze zahraničí. Druhá otázka se týká toho, kolik toho může ze své hospodářské aktivity Čína obnovit sama, když ji epidemie v Evropě a Americe zbaví jejích odběratelů.

Čínský statistický úřad přinesl informaci o prvním čtvrtletním poklesu po čtyřech desetiletích. HDP ČLR spadl o 6,8 procenta, ale na desetínách teď nezáleží. Kdoví, jak to statistici v prostředí karantén a cestovních omezení zjišťovali. Stále je také z centra tlumočena naděje, že celoroční hospodaření se může vrátit do mírného plusu, který je také vyjadřován s přesností na desetiny – počítá se s růstem o 1,2 procenta. Avšak v časech nejistých je lepší vrátit se k méně abstraktním číslům. Po prvním čtvrtletí můžeme být svědky odražení ode dna, protože spotřeba uhlí v největších elektrárnách dosáhla 90 procent, píše Financial Times. Také nezaměstnanost nepatrně poklesla z rekordních 6,2 procenta.

V Šanghaji už nejsou viditelné stopy hospodářského ochromení, které přinesla pandemie, sděluje třeba představitel obuvnické Nike. Její závody jsou v plném provozu. Také v samotném Wuchanu se pootevřelo dosud neprodyšné uzavření. Práce běží a obyvatelé jiných provincií, kteří tam uvázli, už mohou domů. Samotní občané Wuchanu to však mají s vycestováním složitější. Pokud se vůbec dostanou ven, v cíli je čeká karanténa. Také Peking se chrání karanténou na příjezdu, protože prakticky všechny nové případy koronaviru byly dovezené, většinou Číňany, kteří se vraceli ze zahraničí. A zákaz vstupu do země pro cizince trvá, to je další brzda normálního provozu podniků mezinárodního charakteru.

Přesto jsou čínská hospodářská čísla z doby po plném zásahu koronavirem považována za pozitivní, a to ještě v situaci, kdy čínská vláda použila relativně skromné podněty pro oživení. Pro srovnání, Spojené státy zatím očekávají celoroční propad o 5,9 procenta, alespoň podle Mezinárodního měnového fondu. Je to ovšem hádání z křišťálové koule. Počty nezaměstnaných v USA vyskočily během čtyř týdnů nad 20 milionů.

Na stránkách Patrie jsem našel zajímavou informaci, podle které okolní svět má ve Spojených státech větší aktiva, než mají Američané v okolním světě, přestože v Americe to vynáší méně. Rozdíl přesahuje deset bilionů dolarů (24 Američani ven, 36 cizinci do USA). Je v tom prý spoléhání na to, že v Americe nemůže být dlouhodobě zle, takže zahraniční investoři zacházejí s USA spíše jako s obrovitou pojišťovnou.

Optimismus lze čerpat i ze závěru týdne na akciových trzích, když indexy vystoupaly na nejvyšší hodnoty za poslední měsíc. Předtím ovšem rekordně propadly. A ke všemu jsou trhy strašně přelétavé, za týden to může být jinak. Investoři reagovali na záměry prezidenta Donalda Trumpa ekonomiku co nejdříve otevřít. Jak to chce udělat, není jasné. Ve středu ministerstvo obchodu hlásilo největší měsíční propad maloobchodních tržeb za skoro tři desetiletí a průmyslová výroba prožívá podle statistik Federálních rezerv největší pokles od roku 1946.

Prezident Trump však řekl ve čtvrtek na každodenním briefingu s novináři, že nastal čas uvolnit

omezení ve státech, kde už virus ustupuje. „Myslím, že ve spoustě států to lze udělat docela rychle,“ pravil rozhodně. Jenže na začátku epidemie guvernéry nabádal, ať si poradí sami a nečekají na zásahy z Washingtonu, takže jeho rady nebudou mít exekutivní dopad.

Pokud jde o nezaměstnanost, může v dubnu vystoupat na 17 procent, soudí Torsten Slok, hlavní ekonom Deutsche Bank Securities. Obnova může být velice pomalá, hádá další guru, šef amerického ekonomického výzkumu ze S&P Global. On sám nebude překvapen, když v červenci uvidí obnovu jen první třetiny ztracených míst.

Americký kongres už uvolnil dvakrát větší podporu než v roce 2009. Tentokrát dosáhla 2,2 bilionu dolarů a je dále doplňována o skupiny osob, které předtím nebyly zahrnuty, jako lidé s krácenými nebo zrovna počínajícími úvazky, dohody o práci a podobně. Souhlasili s tím i Republikáni, přestože v jejich očích jde o vyloženě revoluční krok, kterého by se za normálních časů nikdy nedopustili. Čas je však nenormální kvůli listopadovým volbám, a to je víc než virus. V karanténách se aktivně kandidovat nedá, a kdyby se lidé ponechali rozhodovat jen podle svého rozumu, mohli by se rozhodnout špatně. Závody proto budou v podporách.

Demokraté uvažují o dalších bilionech. Připraven je návrh univerzálního základního příjmu po celou dobu epidemie. Navrhují také zásadní změnu ve zdravotním pojištění COBRA, zachovávající propuštěným zaměstnancům zdravotní a nemocenskou pojistku, na kterou přispíval zaměstnavatel. Podstatné je, že by měla padnout povinnost téměř dorovnávat toto pojištění ze svého. Pojistka má přitom krýt veškeré léčebné náklady. Nakonec je tu ještě návrh přispívat plošně na mzdy.

Nad tím se pak vznáší kvantitativní uvolňování a další podpůrné operace Fedu. To už se také počítá v bilionech dolarů v podobě půjček a odkupů dluhopisů s cílem uvolnit hotovost a držet úroky při zemi. Jenže podle některých předpovědí na krizi naváže deflace. A pokud se to protáhne do konce roku, náklady pomoci se budou násobit.

Ale bude se měnit i nálada obyvatelstva ve směru, který je v Evropě charakterizován jako sociálně-demokratický. Po volebních kampaních Bernieho Sanderse a Elizabeth Warrenové se progresivní ideje prosadily do hlavního proudu americké politiky, soudí komentátor NYT Jamelle Bouie.

Zbyněk Fiala